

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΓΔΡΥΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΣΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

1948

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & ΣΙΑ Α.Ε.
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",
38 - ΟΔΟΣ ΤΣΩΡΤΣΙΛ - 38
ΑΘΗΝΑΙ



ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

Τόδεμαπενθήμερο

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΤΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Ἡ «Ἑλληνική Ἐταιρία Λογοτεχνῶν».

Ἐπειτ' ἀπὸ πολύμηνας προσπάθειες, πού ἔδειξαν ἀπὸ πόσο βασικὲς διαφορὲς χωρίζονται οἱ πνευματικοὶ μας ἄνθρωποι, συγκροτήθηκε ἐπιτέλους σὲ σῶμα ἡ «Ἑλληνική Ἐταιρία Λογοτεχνῶν» κ' ἔχει πιά τὸ πρῶτο διοικητικὸ τῆς συμβούλιο. Ἀπὸ τῆ σύνθεσὴ του δὲν μπορούμε, δέβαια, νὰ εἰμαστέ ἐνθουσιασμένοι, ἀφοῦ δὲν κατορθώθηκε νὰ λείπει ἓνας ὑδριστῆς τῶν πιὸ ἀξιόλογων λογοτεχνῶν μας. — ὑδριστῆς μάλιστα ἀπὸ τὸ ραδιοφωνικὸ σταθμὸ, δηλαδὴ ἀπὸ θῆμα πού δὲν μπορεῖ ν' ἀνήκει, ὅπως μιὰ στήλη ἐφημερίδας ἢ περιοδικοῦ, σ' ἓνα ἄτομο ἢ σὲ μιὰ ὁμάδα, — κι ἀκόμα, δὲν κατορθώθηκε νὰ παραμεριστοῦν ἓνα-δύο πρόσωπα, πού μᾶς θυμίζουν ὅτι καὶ ἡ νέα λογοτεχνικὴ ὀργάνωσις δὲν ἐξασφάλισε ἀπολύτως τὴν ποιότητα. Θέλουμε ὁμως νὰ ἐλπίζουμε ὅτι οἱ παραφωνίες αὐτές θὰ ἐξουδετερωθοῦν ἀπὸ τὸ ἦθος καὶ τὴν ἐργασία τῶν ἄλλων μελῶν τοῦ πρώτου αὐτοῦ καὶ τόσο ὑπεύθυνου διοικητικοῦ συμβουλίου καὶ δὲ θὰ ὀρθωθοῦν ἀνυπερβλητὰ ἐμπόδια γιὰ τὴν ἱκανοποίησις βασικῶν αἰτημάτων τοῦ λογοτεχνικοῦ μας κόσμου.

κ.

Σημεῖα τῶν καιρῶν.

Ὅσοι θέλουν νὰ ξαίρουν πού ἀκριβῶς βρίσκεται καὶ πόσο νοσεῖ ὁ τόπος μας, ἄς μάθουν τοῦτο τὸ χαρακτηριστικόν: σ' ἓνα ὀλόκληρο βιβλίον μὲ τετρακόσιες περίπου σελίδες, πού ἔχει τὸν τίτλον «Νέα Ἑλληνικὴ γραμματολογία», ὁ κ. Ι. Μ. Παναγιωτόπουλος, ἐν' ἀπὸ τὰ ἐπικρατέστερα ὀνόματα τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς, δὲν ἀναφέρεται κἀν!

κ.

Γύρω ἀπὸ τὸν Καρυωτάκη

Κύριε Διευθυντά,

Εἶμαι ὑποχρεωμένος σ' ὅσα γράφει ὁ κ. Χ. Γ. Σακελλαριάδης στὸ φύλλον τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1948 γιὰ τὸν ἀλησμόνητο φίλον μου Καρυωτάκη νὰ κάμω μερικὲς σύντομες παρατηρήσεις. Τίς ἀκόλουθες:

1) Τὸ πρῶτον ποίημα τοῦ Κ. Γ. Καρυωτάκη πού τυπώθηκε σὲ Ἀθηναϊκὸ περιοδικὸν (ἐξαίροντας τὸν «Παιδικὸ Ἀστέρων») εἶναι τὸ «Σονέττο» πού τὸ δημοσίεψα γώ στὴν «Ἑλλάδα» τοῦ Σ. Πο-

ταμιάνου στὸ φύλλον τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1913. Μπορῶ λειπὸν νὰ πῶ πῶς εἶχα τὴν τύχην νὰ τὸν παρουσιάσω στὸ πλατὺ ἀναγνωστικὸ κοινὸ τῆς Ἀθήνας. Μοῦ ἔστειλε καὶ λίγον καιρὸ πρὶν ποιήματα, μὰ δὲν ἀξίζαν τίποτα. Τὸ πρῶτον ὑποφερτὸν ἦταν αὐτὸ τὸ «Σονέττο». Καὶ θυμοῦμαι πού μοῦ τᾶστελνε μαζί σὲ μάτσα 3 ἢ 4 ἢ 5 ἢ περισσότερα. Διὰ τὰ καλλίτερα καὶ τὰ δημοσιεύα. Ἔτσι ἀπὸ τὴν 31 Ὀκτ. 1913 ὡς τὴν 21 Φεβρ. 1916 τοῦ δημοσίεψα 20 πρωτότυπα ποιήματα καὶ μερικὲς μεταφράσεις καὶ πεζά. Κατάλογο πλήρη ἔχω δημοσιεύσει στὸ φύλλον τῆς 17 Ἰανουαρίου 1938 τῆς ἐφημερίδας «Ἐθνικὴ».

2) Δὲν εἶναι σωστὸ πῶς ὁ Καρυωτάκης δὲν ἐδημοσίεψε τίποτα ἀπὸ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1915 ὡς τὸ 1919, ἀφοῦ ὡς στίς 21 τοῦ Φλεβάρη 1916 ἐδημοσίεψε στίχους τοῦ στὴν «Ἑλλάδα». Ἐξ ἄλλου καὶ τὴν 3 τοῦ Γενάρη 1916 ἀπέγγειλε ποιήματα στὴν προεσπερίδα τοῦ συλλόγου «Ἀρμονία-στὴ σάλα τοῦ Συλλόγου τῶν Ἐμποροῦπαλλήλων.

3) Δὲν εἶναι ἀληθινὸ πῶς γράφω στὴν «Ἀνθολογία τῶν νέων ποιητῶν μας» πῶς ὁ Καρυωτάκης γεννήθηκε στὴ Σουκιά. Πού τόδρηκε ἢ πῶς τὸ φαντάστηκε αὐτὸ ὁ κ. Σακελλαριάδης; Σ' αὐτὴ τὴν ἀνθολογίαν γράφω πῶς ὁ Καρυωτάκης «κατάγεται ἀπὸ τὴν Κρήτη». Αὐτὸ ἐπίστευα τότες γιὰ τὴν ὅλη τὴν συνεργασίαν τοῦ στὴν «Ἑλλάδα» τὴν ἔστειλεν ὁ Καρυωτάκης, πρὶν ἐρθῆ στὴν Ἀθήνα, ἀπὸ τὴν Κρήτη, κ' ἐξ ἄλλου εἶχε καὶ τὸ νομὰ τοῦ Κρητικῆ κατάληξ. Μονάχα ἀφοῦ πέθανε, ἔμαθα πῶς γεννήθηκε στὴν Τρίπολιν. Ὅσο ζοῦσε δὲ μοῦ εἶπε ποτὲς πῶς δὲν εἶναι Κρητικὸς, ἀν καὶ τὸν εἶδα πολλὰς φορὰς ἀπὸ τὸ 1922, πού θγῆκε ἡ Ἀνθολογία, καὶ μπρὸς.

4) Ξέρω πῶς ἰδιαίτερα μ' ἐκτιμοῦσε καὶ πῶς κ' ἡ ποιήσῃ του πῆρε κάποια στροφὴ κατόπιν ἀπὸ τὸ 1917, πού ἔδγαλα τίς «Καινούργες Τερτσίνες». Καὶ παράλληλα πρέπει νὰ σημειώσω τὴν συγκινητικὴν ἐντύπωσιν ἀπὸ μιὰ χειρονομία του, πού ἡ θύμησῃ μου τὴ διατηρεῖ ἄσβυστη: ὅταν τὸ 1921 ἐτοιμαζα νὰ θγάλω τὸ περιοδικὸν «Πολιτισμὸς», ὁ Καρυωτάκης πρῶτος ἀπὸ ὄλους μοῦ προπλήρωσε τὴ συνδρομὴν του πρὶν θγῆ ἀκόμα τὸ πρῶτον φυλλάδιον! Τάχα αἰσθημα εὐγνωμοσύνης ἢ ἀπλὴ ἀγάπη κ' ἐκτίμησις τὸν ἐσπρωξε;

Ἀθήνα 19.10.48.

Μὲ τιμὴν

ΦΩΤΟΣ ΓΙΟΦΥΛΛΗΣ

*

Ἀγαπητέ μου κ. Χάρη,

Ἀπὸ χρόνια παρακολουθῶ τὴν «Νέα Ἑστία» καὶ ἐπρόσεξα ὅσα γράφτηκαν, σὲ διαφορὰς ἐποχὰς, γιὰ τὸν τραγικὸν αὐτόχειρα «τῆς Πρέβεζας» τὸν ἀλησμόνητον ποιητὴ τῶν «Νῆπενθῶν» Κώστα

Καρυωτάκη. Είδα καὶ στὸ τελευταῖο τῆς τευ-
χος σελίδες ἀφιερωμένες στὴ μνήμη του ἀπὸ τὸ
λαμπρὸ βιογράφο του κ. Χ. Γ. Σακελλαριάδη.

Θάθελα τώρα νὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ προσθέσω
κι' ἐγὼ ἀπὸ τὴ μικρὴ μου ἐπαρχία λίγες γραμ-
μές, εὐλαδικὸ μνημόσυνο τοῦ ἐξαίρετου καὶ ἀδι-
κοπαρξηγημένου ἀπὸ πολλοὺς ἀνθρώπους ποι-
ητῆ καὶ στοχαστῆ.

Ἡ Ἄρτα εὐτύχησε νὰ τὸν ἔχη ἓνα διάστημα
Διευθυντῆ τῆς Νομαρχίας τῆς τὸν Κώστα Κα-
ρυωτάκη, στὰ 1920 θαρρῶ ἢ ἴσως στὰ τέλη τοῦ
1919 μὲ ἀρχὴς τοῦ 1920. Ἦμουν μαθητῆς στὸ
Γυμνάσιο, ποὺ ἦτανε πλάι στὴ Νομαρχία τότε,
καὶ ἀπὸ τὴν αὐτὴ, στὰ διαλείμματα, εἶδεν
συχνά - πυκνά σ' ἓνα ἀπ' τὰ ἐσωτερικὰ παρά-
θυρα τοῦ Διοικητηρίου ἓναν πολὺ συμπαθητικὸ
κύριο νὰ διαβάζη, πάντα νὰ διαβάζη, κρατώντας
ἓνα βιβλίο στὸ χέρι, σὰν ἀδιάφορος στὴν τρέ-
χουσα ὑπαλληλική του ὑπηρεσία. Ἀφίνοντας τὸ
βιβλίο κάθε τόσο, ἔριχνε ἓνα ρευματικὸ, με-
λαγχολικὸ βλέμμα πρὸς τὸ λόφο τῆς Περάνθης,
ξεχασμένος στὶς ὄνειροπολήσεις του. Αὐτὸ γινό-
τανε πολὺ συχνά καὶ μοῦκαμε βαθειὰ ἐντύπωση.
Θέλησα, μὲ τὴν παιδική μου περιέργεια, νὰ
μάθω ποῖος ἦτανε αὐτὸς ὁ τόσο παράξενος κύ-
ριος καὶ ἀπευθύνθηκα στὸ μεγαλύτερό μου ἀδερφό,
ποὺ ἦτανε τότε δικηγόρος στὴν Ἄρτα. Μοῦ
εἶδεν τὴν πληροφορία ὅτι εἶναι ὁ νέος Διευθυν-
τῆς τῆς Νομαρχίας, ὁ Κώστας Καρυωτάκης, ποὺ
γράφει καὶ ποιήματα... Καὶ πρόσθεσε: νάρθης νὰ
σοῦ τὸν γνωρίσω, θὰ σὲ ἐνδιαφέρῃ ἔσένα ποὺ
ἀνακατεῖσαι μ' αὐτά...

Ἔτσι γνώρισα τὸν ποιητῆ, ποὺ ἔκαμε κατό-
πι τὴ ζωὴ του δράμα μὲ τὸν τραγικὸ ἐπίλογο
τῆς Πρέβεζας. Μιά - δυὸ φορές εἶδα ἀπὸ κοντὰ
τὸν Καρυωτάκη τὸν καιρὸ ποὺ εἴμινε ἐδῶ. Καὶ
μοῦ μίλησε τόσο εὐγενικά. Μαθητῆς ὅμως ποὺ
ἤμουν τότε, δὲν ἦτανε εὐκολο νὰ ἔχω ἐπαφή
μὲ τοὺς μεγαλυτέρους μου. οὔτε ἄλλωστε ἤμουν
σὲ θέση νὰ κρίνω τὴν πνευματικὴ ἀξία τοῦ ἀν-
θρώπου ποὺ διηύθυνε τὴ Νομαρχία μας. Τὸν
εἶδεν ὅμως συχνά, κάθε βράδυ σχεδόν, στοὺς
μοναχικοὺς του περιπάτους πρὸς τὶς Λεῦκες —
πάντα μόνον. Καὶ σήμερα πολλοὶ τὸν θυμοῦνται
ἐδῶ θυμοῦνται ὄχι τὸν ποιητῆ Καρυωτάκη, ἀλλὰ
τὸν ιδιόρρυθμο Διευθυντῆ τῆς Νομαρχίας, ποὺ
ἐπήγγινε πάντα μόνος του περίπατο, σὰν νὰ
ἦτανε ἐρωτευμένος, ὅπως εἶπαν τότε γιὰ τὸν
Καρυωτάκη.

Σὲ λίγον καιρὸ, ἔφυγε ὁ ποιητῆς ἀπὸ δῶ
καί, ὅπως εἶχε ἔλθει, εἶσι καὶ ἔφυγε: «λάθε
διώσας». Πολὺ ἀργότερα, ἡ αὐτοκτονία του στὴν
Πρέβεζα τὸν ξανάφερε στὴ μνήμη πολλῶν καὶ
τότε μαθεύτηκε ποιάς ἀξίας ἄνθρωπος ἦτανε ὁ
ἀφανὴς ἐδῶ Διευθυντῆς τῆς Νομαρχίας.

Γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὸν ποιητῆ ἔγραφα στὸ
«Ἡπειρωτικὸ Βῆμα» τῆς Ἄρτας τῆς 22ας Φε-
βρουαρίου 1930 ἐξ ἀφορμῆς τοῦ τραγικοῦ θανά-
του του. Καὶ στὸ «Νεολόγο» τῶν Πατρῶν, σὲ δυὸ
ἄρθρα μου (τῆς 10 καὶ 11 Ἰουνίου 1948), ἀσχολή-
θηκα μὲ τὸ πρόβλημα Καρυωτάκη τώρα ποὺ
συμπληρώθηκαν εἴκοσι χρόνια ἀπ' τὸ θάνατό του.

Σήμερα θυμήθηκα τὸ πέρασμά του ἀπ' τὴν

Ἄρτα καὶ σὰς στέλνω τὴν ἐπιστολὴ αὐτὴ σὰν
χρέος πρὸς τὸν ἐκλεκτὸ πνευματικὸ ἄνθρωπο
καὶ ποιητῆ ποὺ μᾶς ἔφυγε τόσο γρήγορα, τόσο
νέος.

Μὲ πολλὴ τιμὴ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΝ. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ
Διευθυντῆς τῆς ἐφημερίδος
«Ἐλεύθερος Λόγος» Ἄρτας

*

Φιλιππιάς, 10 Ὀκτωβρίου 1948

Ἀγαπητῆ «Νέα Ἑστία»,

Θέλω νὰ προσθέσω κι' ἐγὼ λίγα σχετικὰ μὲ
τὴν ἀκριβῆ τοποθεσίαν τῆς αὐτοκτονίας τοῦ Κα-
ρυωτάκη, μὲ τὴν ἐλπίδα, ὅτι δὲν κομίζω «γλαῦ-
κα εἰς Ἀθήνας».

ΝΑ. τῆς Πρεσβείας καὶ σὲ ἀπόσταση 1 1/2 χλμ.,
ἀπὸ τὴν ἐξοδὸ τῆς θρῖσκονται οἱ φυλακὲς τῆς.
Στὴ μέση περίπου τῆς ἀποστάσεως αὐτῆς θρῖσκε-
ται ἡ τοποθεσία «Ἅγιος Γεώργιος», ποὺ εἶναι
πυκνότερος ἐλαιώνας. Στὸν ἐλαιῶνα αὐτὸν καὶ σὲ
μιὰ ἐλιά πολὺ κοντὰ στὴν παραλία, ὅπου εἶναι
ἡ καλύβα τῆς οἰκογενείας τοῦ κ. Δημητρίου
Καβαδαῖα, αὐτοκτόνησε ὁ ποιητῆς τῶν «Νηπεν-
θῶν» καὶ τῶν «Ἐλεγείων καὶ σατιρῶν».

Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ φιλοξενία

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΒΡΕΤΑΚΟΣ

Καθηγητῆς

Ἐφεδρὸς Ὑπολήγου Παικίου

*

Φίλη «Νέα Ἑστία»,

Τὸ «Θυμῆσου», ποὺ ἀναφέρει στὸ μελέτημά
του «Ἄγνωστα ποιήματα τοῦ Κ. Γ. Καρυωτάκη»
(τεύχος 510, σελ. 1264) ὁ κ. Χ. Σακελλαριάδης,
εἶναι ἐλεύθερη ἀπόδοση τοῦ φημισμένου, ἄλλοτε,
ποιήματος τοῦ Alfred de Musset: «Rappel-
le-toi.»

Σ.Τ.Γ. 907/4-10-48

Φιλικὰ

ΠΕΤΡΟΣ Α. ΔΗΜΑΣ

Τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἁγίου Δημητρίου Θεσσαλονίκης.

Ἡ ἐκκλησία τοῦ ἁγίου Δημητρίου στὴ Θεσ-
σαλονίκη θὰ ξανακούσει πάλι τοὺς ὕμνους, τὶς
ψαλμωδίες καὶ τὴ λειτουργία ποὺ τριάντα ἓνα
χρόνια εἶχαν πάψει νὰ γεμίζουν τοὺς πολύχρω-
μους λαμπεροὺς χώρους τῆς ὑστερα ἀπὸ τὴ με-
γάλῃ πυρκαϊὰ τοῦ 1917 ποὺ ἔκαμε στάχτη καὶ
εἰρείπια τὰ τρία τέταρτα τῆς Θεσσαλονίκης καὶ
μαζι-τους τὸ πολυτιμότερο στολίδι τῆς. Κι' ὁ
θρόνος ποὺ εἶχε καθαγιασθεῖς τὶς σεβάσμιες πέ-
τρες καὶ εἶχε ὑφάνει τὶς ἱστορικὲς περιπέτειες
τῆς πόλεως μὲ τὴν παρουσίαν καὶ μέθεξιν τοῦ
πολιούχου ὑψώθηκε πάλι ζωντανὸς μαζι μὲ τὴν
ἀναστημένη ἐκκλησία τοῦ ἁγίου. Θρησκευτικοὶ
διωγμοί, πολιορκίες, ἀλώσεις, λεηλασίες, πυρ-
καϊές, σφαγές, σκοτωμοί, ἀλλὰ καὶ πανηγύρια
καὶ χαρὲς καὶ νίκες κι ἀλαλαγμοὶ δένονται
στενά μὲ τὴ λατρεία καὶ ξετυλίγονται γύρω στὸ
πολυύμνητο αὐτὸ ἱερὸ κτίριό του. Κ' ἡ πόλη ποὺ
τὴν φύλαγε καὶ τὴ διακοσμοῦσε μὲ τὴν τέχνη
καὶ τὰ πλούσια ἀφιερῶματα, σὰν δεύτερη πόλη
τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας καὶ τῆς σημερινῆς